

Az MTA200 Elnökségi Bizottság tevékenysége

Activities of the MTA200 Presidium Committee

Kecskeméti Gábor

az MTA rendes tagja, az MTA200 Elnökségi Bizottság elnöke, kutatóprofesszor, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Humán Tudományok Kutatóközpontja Irodalomtudományi Kutatóintézet, Budapest;
egyetemi tanár, Miskolci Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Miskolc

A Magyar Tudományos Akadémia 2025. évi bicentenáriumának előkészületei már 2020 őszén megkezdődtek. Az Elnökség az Akadémia és Könyvtára 200 Éves Évfordulójának Megünneplését Előkészítő Elnökségi Bizottságot (MTA200 EB) állított fel, amelynek elnöke, Frank Tibor történész akadémikus 2020 novemberében foglalta először koncepcióvázlatba invenciózus és átfogó elképzeléseit az évforduló méltó és emlékezetes megünnepléséről, majd az elnökségi bizottság 2021 februárjában tartotta meg alakuló ülését az MTA főtitkárhelyettese, a 11 osztály által delegált egy-egy tag, a történeti horizontú nemzeti humán tudományok a paritásosnál nagyobb számú (nyelvtudós, történész, művészettörténész) képviselői, az MTA Könyvtár és Információs Központ (KIK), a Kézirattár, az Akadémiai Levéltár, az MTA Művészeti Gyűjteménye, a Fiatal Kutatók Akadémiája (FKA) és az MTA Titkársága összes érintett szakterületének (jog, pénzügy, kommunikáció) illetékesei részvételével. A bizottság által készített előterjesztéseket időközönként megtárgyalta az MTA Vezetői Értekezlete, Vezetői Kollégiuma és Elnöksége. Frank Tibor 2022 szeptemberében bekövetkezett halálát követően a munka Lővei Pál, az az évben az MTA levelező tagjává választott művészettörténész vezetésével folytatódott, majd az ő lemondása után, 2023/2024 fordulóján kapott elnökségi felkérést a bizottság vezetésére e sorok írója, Kecskeméti Gábor irodalomtörténész akadémikus.

Az elnökségi bizottság 2024-ben és 2025-ben bizonyosan az Akadémia legintenzívebb és legkiterjedtebb munkát végző testületeinek egyike volt. Az évforduló megünneplésére szánt kiadványokat, budapesti, vidéki és határon túli, központi és az egyes osztályok vagy területi bizottságok által kezdeményezett rendezvényeket, a történelmi múltú felsőoktatási intézményekkel (így a 2025-ben fennállásának 150. évfordulóját ünneplő Zeneakadémiával), kulturális intézményekkel (így a Magyar Nemzeti Múzeummal [MNM], a Nemzeti Színházzal, a Szépművészeti Múzeummal) és központi állami intézményekkel (Magyar Nemzeti Bank, Magyar Posta) való együttműködés változatos formáit tartalmazó programot aligha lehetett volna valóra váltani, ha nem kapcsol mindenki a legnagyobb fokozatú, intenzív és operatív munkavégzési ütemre (Hegyi 2024). A bizottság elnöke csak a 2024. évben mintegy nyolcvan olyan értekezletet hívott össze, amelyeken részint az ügyek viteléért felelős belső szakemberekkel, részint a külső partnerek képviselőivel egyeztetette az egyes programelemek

megvalósításának átfogó, elvi kérdéseit éppúgy, mint gyakorlati, technikai lépéseit; igen gyakran – a folyamatok elakadása vagy összehangolatlansága esetén – a részleteket aprólékosan kidolgozó, a felmerült vitákat tisztázó, az ellentéteket elsimító mikromenedzsmenetet sem lehetett elkerülni.

A feladatok nagyságrendjét, a megoldásukra rendelkezésre álló idő szűkösségét, a koncentrált munka igényét mi sem szemlélteti jobban, mint a Magyar Nemzeti Múzeummal való együttműködésben végül 2025. május 5-én megnyitott és október 26-ig álló reprezentatív akadémiatörténeti nagykiállítás előkészületei. Egy ilyen kiállítás – „200 tárgy” munkacímmel – már tervben volt 2024 elején, részletei azonban kidolgozatlanok voltak. A korábbi elképzelések szerint a kiállítás csak 2025 novemberére, az Akadémia megalapításának szimbolikus évfordulójára készült volna el, egy olyan kurátor irányításával, aki 2024. július közepén leköszönt e megbízatásról, miközben az MNM új vezetője jelezte, hogy az ügy fontosságára és nemzeti jelentőségére való tekintettel a múzeum reprezentatív nagykiállításainak helyszínét, a József nádor termeket már 2025 májusától, a bicentenáriumi ünnepi évet megnyitó akadémiai közgyűlés dátumától biztosítja.

Az új kurátor, Császtvay Tünde irodalomtörténész alapjaiban változtatta meg a kiállítás koncepcióját: az akadémiai Művészeti Gyűjtemény olajképeire, büsztjeire és az MTA KIK darabjaira koncentrálni korábbi elgondolást dinamikus, sok interakcióra lehetőséget nyújtó, a kora újkor humanista tudós köreitől a 21. század új technológiai lehetőségeiig és a mesterséges intelligenciáig tartó történetet élményközpontúan átadó kiállítással váltotta fel; felkészültségének és elkötelezettségének köszönhető az a páratlan siker, hogy ilyen nagyszabású – végül mintegy 850 műtárgyat, köztük a legkülönbözőbb partnerintézményektől kölcsönzött különlegességeket egyedi tervezésű és kivitelezésű térbe helyező – kiállítás megvalósulhatott, a világszerte általánosnak nevezhető többéves, fél évtizedes előkészületek helyett az első tervek felvázolásától a megnyitásig tartó, mindössze kilenc hónapnyi kihordási idő alatt. A nagykiállítás címéül a „Varázshatalom” szót, Széchenyi István nevezetes, 1842. évi akadémiai alelnöki beszédének egész koncepciót sűrítő kifejezését választottuk. Széchenyi eredeti gondolatmenete nemzetpolitikai súlyú, s az e stratégiai elgondolása hatékony érvényesítéséhez választott módnak, a tudás iránti megbecsülést kifejező és a tudományt előmozdító tudománypolitikának elvi alapvetésként kellene irányt mutatnia minden kor számára: „valamint egyetlen egy kiképzett emberi velőben több magához vonzó, több magában elolvasztói erő van, mint ezer üres vagy zaggyvateli főben, éppen úgy terjeszthet nemzetiséget is egyedül felsőbbbség és semmi egyéb; midőn a’ legszentebb buzgalom, a’ legdicsőbb vitézség, a’ legszilárdabb akarat, melyekkel jól irányozva – megengedem – ezer csatát lehetne nyerni, nemcsak hogy egy hüvelyknyivel sem mozdítják elő a’ magyarság ügyét, de éppen ellenkezőleg a’ lehető legaggasztóbb veszélybe bonyolítják azt, hahogy ezen felette nagy dicséretre méltó tulajdonok hátterében nem világlik az erkölcsi felsőbbbség ellentállhatlan súlyával a’ civilisationak varázshatalma” (Széchenyi 1842, 37). A szellemi, kulturális és tudományos tőkének ezt a páratlan hatalmát tette a magyar nemzetpolitika centrális mozgatóerejévé az a

kultúrpolitikus is, az Akadémia 20. században végig érvényesülő finanszírozási modelljét kidolgozó Klebelsberg Kunó, akinek 150 éves születési évfordulójáról a kiállítás ugyancsak megemlékezett.

Az Akadémia saját, kivételes értékű művészeti, könyvtári és kéziratári gyűjteményének bemutatását végül egy másik kiállítás vállalta magára, amely csakugyan 2025 novemberének első hetében, az előző után fél évvel nyitott meg „200 év kincsei” címmel, és 2026 decemberéig tart nyitva. Helyszíne az intézmény Széchenyi téri székháza lett, nevezetesen azok a harmadik emeleti, eredetileg – a Szépművészeti Múzeum felépítéséig – az Országos Képtár elhelyezését biztosító, s így Pest-Buda első állandó, nyilvános kiállítási teréről szolgáló termei, amelyeket közel egy évtizede, súlyos statikai problémák miatt le kellett zárni, s amelyeknek felújítása – gyakorlatilag újjáépítése – az elmúlt éveket meghatározó, a székház-rekonstrukció első szakaszát jelentő munkálatok utolsó ütemében készült el. A harmadik emelet a 2024. év jó részében a belső lépcsőházakon át nem is volt megközelíthető, csakis a munkásokat és az építési anyagokat emelő, külső lifttel, s még 2025 tavaszi hónapjaiban is csak remélni tudtuk, hogy novemberre megnyitható lesz. A Művészeti Gyűjtemény és a Kézirattár vezetői, Ugrý Bálint és Babus Antal azonban hosszú ideje nagyon alapos koncepcióval készültek (az utóbbinak a kiállítási vezetője már a megnyitóra készen állt: Babus 2025), s így lehetségessé vált megfelelni annak a kihívásnak is, hogy a kiállítást végül szűk két hét alatt kelljen felállítani. A munkához ugyanis csak a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett kiállítás bezárását követően lehetett hozzáfogni, mert a mindkét helyen szereplő műtárgyak mellett az ott debütált, minden korszerű kiállítástechnikai rendszerrel felszerelt tárlók átszállítása is szükséges volt hozzá. Ebben az esetben is példátlanul nagy sikernek örvendhetünk: a nagyvonalú, elegáns és esztétikus, gépészetileg is jelentősen korszerűsített kiállítási termék lélegzetelállító gazdagságú és szépségű tárlat helyszíneként váltak a kultúra iránt érdeklődő budapesti és hazai nagyközönség új célpontjává.

Az évforduló legrepresentatívabb eseményei természetesen mind hasonló központi koordinációt kívántak, másként nem lettek volna összefoghatók, megvalósíthatók. Ilyen volt a 2025. május 5-i, az emlékezéssorozatot indító akadémiai közgyűlés, amelyet a tudománypolitikáért felelős miniszter mellett az államelnök is megtisztelt a jelenlétével, mindketten üdvözlőbeszédet mondtak. A tudományos díszelőadást Kecskeméti Gábor tartotta, a kora újkortól a 19. századig ívelő tudománytörténetben annak a tanulságait mutatva fel, hogy az alap- és az alkalmazott kutatások megkülönböztetése, az azokra felkészítő felsőoktatás mindkét pólusának differenciált kialakítása milyen régi és jól bevált európai hagyományokra vezethető vissza, s hogy ugyanakkor az élettudományok, a matematikai és természettudományok meg a bölcsészet- és társadalomtudományok csakis egymást elismerve, a másik hatását felerősítve, kölcsönös tiszteletben összemunkálva támogathatnak erős és boldog nemzetet. (Az előadás azóta megjelent: Kecskeméti 2025b.)

Széchenyi 1825-ös felajánlásának tényleges, novemberi naptári évfordulója ugyancsak erősen koordinált szervezőmunkát követelt. A nagycenki sírboltban

való koszorúzás, a sopronpusztai Akadémiai Emlékerdőben való hársfaültetés és a Felsőbüki Nagy Pálra való fertőszentmiklósi emlékezés már sok év óta bevett hagyománynak számítanak, különlegesség volt azonban, hogy november 3-án Pozsonyban a Magyar Tudományos Akadémia és a Szlovák Tudományos Akadémia – a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács bevonásával – közös konferenciát szervezett „Magyar–szlovák tudományos kapcsolatok az Akadémia történetében és jelenében – Kontakty maďarskej a slovenskej vedy v dejinách a súčasnosti akademie” címmel. Mindkét akadémiai elnök ünnepi köszöntője után magyar részről Kecskeméti Gábor, szlovák részről Miroslav Tibor Morovics tartott előadást (a magyar előadó „Akadémiát teremtő nemzet – nemzetet teremtő Akadémia” című szövege azóta megjelent: Kecskeméti 2025a), majd egy nyelvtudomány- és egy folklorisztikatörténeti előadás következett. Hosszú távú kutatási együttműködés megalapozására ad esélyt az, hogy a két nyitóelőadó teljes szemléleti párhuzamban, sőt terminológiai egybehangzásban tárgyalta az Akadémia működésének 19. századi szakaszát, beleágyazva azt a Magyar Királyságot szétfeszítő nemzeti törekvések szellemi előkészítésének eszmetörténeti és a Kárpát-medencei nyelvleírás és népismeret tudománytörténeti folyamataiba, megvonva azt a mérleget, hogy az Akadémia tagjai és intézményes programjai több, ma már önálló állammal rendelkező nemzet tudományos és kulturális törekvéseit is igényesen kifejezték és fejlesztették.

A pozsonyi emlékezés után az Akadémia vezetésének még aznap este Budapesten voltak újabb kötelezettségei. A Zeneakadémia Nagytermében a Nemzeti Filharmonikus Zenekar adott díszhangversenyt Vashegyi György vezényletével és Balázs János zongoraművész közreműködésével a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletére, majd fogadás következett, amelyen az illusztris hazai vendégek mellett már jelen voltak több tucat tudós társaság és nemzetközi tudományos szervezet vezetői és képviselői a világ minden pontjáról. Ők azért utaztak Budapestre, hogy másnap, november 4-én egy, felerészben a Magyar Tudományos Akadémiát köszöntő, felerészben a jelenkori tudományos tanácsadás, tudománykommunikáció és a tudománytalan nézetekkel szembeni fellépés lehetőségeit és hatékony módjait megvitató nemzetközi rendezvényen osszák meg egymással tapasztalataikat. Harmadnap, a Jubileumi Tudományünnep nyitórendezvényén mutatta be a Magyar Nemzeti Bank és a Magyar Posta az akadémiai évfordulóra általuk kibocsátott, különféle címletű emlék- és forgalmi érmeiket, első napi bélyegzéssel ellátott bélyeget és bélyegblokkot. Ugyanezen a héten sorra került még az említett akadémiai kiállítás megnyitója, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia ünnepi rendezvénye, a novemberi tudományhónapot gondozó 5 területi akadémiai bizottság közös nyitóeseménye és aulakiállításának megnyitója, sőt az MTA200 EB is emléknapot tartott, a 11 osztály egy-egy tudomány- vagy intézménytörténeti előadása mellett nyitóelőadásként annak a Berzeviczy Albert akadémiai elnöknek a pályaképét mutatva fel, aki az első akadémiai centenárium megemlékezéseit irányította 100 évvel ezelőtt. A Szépművészeti Múzeummal közös konferenciánk Ferenczy István szobrász akadémikusunk emlékezetét állította középpontba novemberben, a Zeneakadémiával

(Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem) decemberben tartottunk közös konferenciát „Zene és tudomány – zenetudomány” címmel. Nem tárgyalhatjuk még részleteiben a Magyar Nemzeti Színházzal és a nemzeti színház nevet viselő vagy hasonló funkciót betöltő vidéki és határon túli magyar színházi műhelyekkel való együttműködést, mert ennek eredményei, a tudománytörténet nagy alakjait és a tudomány mindenkorai etikai problémáit bemutató előadások majd 2026-ban kerülnek színre mindegyik az Akadémia támogatásával.

A központi koordinációban megvalósuló események mellett talán még nagyobb súlyúak azok a rendezvények, amelyekhez az MTA200 EB „csak” a logisztikai támogatást és a finanszírozást biztosítja, a kezdeményezőkézség és a tartalmi kimunkálás az egyes osztályok és néhány további akadémiai intézmény feladata és érdeme. 2025 májusa és 2026 decembere között (a nyári két-két hónap kivételével) minden hónapban egy-egy akadémiai osztály szervezhet „osztályhónapot” a budapesti székházban: igénye szerint (akár nemzetközi) nagykonferenciát, kisebb workshopot, könyvbemutatót, sajtóbeszélgetést, ismeretterjesztő előadást, koncertet, célozhat szorosan a szakmai befogadókra éppúgy, mint az érdeklődő nagyközönségre, készíthet és bemutathat médiatartalmakat, és nemcsak a kisebb és nagyobb előadó- és tárgyalótermeket veheti igénybe, hanem övé a székház bejárati aulája is, ahová kiállítást szervezhet a saját tudomány- és intézménytörténetének tárgyaival, képeivel, szövegeivel és virtuális tartalmaival. Pontosan úgy van, ahogyan erre kezdettől fogva számítani lehetett: az egyes osztályok ambíciójuk és kreativitásuk mértékében, változó módokon, de többnyire vonzó, közönségcsalogató eszközöket találva töltik meg érdemi tartalommal ezt a lehetőséget, amely különlegesen intenzív figyelmet biztosíthat a társadalom javára való munkálkodásuk megmutatásának.

A sort 2025 májusában az MTA határon túli bizottsága (Kolozsvár) és testületei (akadémiai tanácsok és diaszpórábeli szerveződések) nyitották meg, majd júniusban a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya következett. Rendkívül erős példát mutattak fel: közel negyedszáz tudományos és tudomány-népszerűsítő rendezvénnyel töltötték meg a hónapjukat, a tematikus konferenciák mellett külön középiskolásoknak és egyetemistáknak szánt programokat szerveztek, bemutatták a 2019-ig az Akadémia által irányított kutatóhálózatban létrejött, alapvető fontosságú humán tudományi kézikönyveket, tartottak székfoglaló előadásokat, koncerteket, akadémiai *Ki nyer má?-t és Lyukasórát*. A fizikusok szeptemberi tudományhónapjában a látványos, kísérletes bemutatók és az atomfizikai tárgyú előadások domináltak, a történészek októberben elsősorban konferenciákat tartottak. Az osztályokon túl sorra kerülnek még a tudományhónapokban a hazai területi bizottságok, az alapításának 200. évfordulóját 2026-ban ünneplő MTA KIK, az FKA. A *Magyar Tudomány* minden hónapban kedvcsinálót közöl a soron következő tudományhónap eseményeiről.

Az évfordulás emlékezéshez kezdettől fogva egy kiadványsorozat terve is kapcsolódott. Első ízben jelent meg olyan kézikönyv, amely az Akadémia eddig működött összes elnökének és főtítkárának pályáját a tudományos és tudományszervezői munkásságukat kifejtő portrétanulmányokban mutatja be (Szilágyi 2023). Fontos és

revelatív áttekintés készült az Akadémia mindenkori támogatóiról. Ők természetesen már olyan örvendetesen sokan voltak, hogy ebből nem névsorolvasás lett, hanem az Akadémia javára adományozókat változó rétegződésükben bemutató olyan társadalomtörténeti elemzések, amelyek a hivatásosodás, a fontosabb értelmiségi hivatásrendek kialakulásának történetét is meg tudták ragadni (Klement 2024).

Két tudós levéltáros, Hay Diana és Szögi László közös kötetben írta meg az Akadémia 200 évének rövid történetét, a 20. század végére és a 21. századra vonatkozóan hiánypótló alapkutatásokat is elvégezve ehhez; a művet gazdag illusztrációs anyag kíséretében magyar és angol nyelven is megjelentettük (Hay–Szögi 2025a; Hay–Szögi 2025b). Támogatásunkkal jelent meg Csorba László Széchenyi-monográfiájának új, átdolgozott kiadása (Csorba 2024). Az MTA200 EB egyes kiadványok esetében nemcsak a megjelentetést, hanem a hozzájuk szükséges kutatási fázist is támogatni tudta: így finanszíroztuk Széchenyi István és Eötvös József levelezésének feltárását és sajtó alá rendezését; az Eötvös-levelezés megjelentetése folyik, míg a Széchenyi-levelezés elsődleges közlési platformja az online közzététel („Széchenyi István levelezése”), de az Akadémia ügyeiben folytatott levelezéséből egy válogatás könyvként is megjelent, számos levél magyar fordítását elsőként közölve (Széchenyi 2024). Az alapításakor mindenekelőtt a magyar nyelv ápolására és fejlesztésére létrehozott Akadémiának a magyar nyelvtudomány műveléséhez való kapcsolódási pontjairól egy szintetizáló teljességű, épp ezerlapos kötet készült (Tolcsvai Nagy 2025), s benne 34 tanulmány tárgyal olyan kérdéseket, mint a nyelvéírás és a standardizálás, a szótárak és a nyelvtanok, a nyelvváltozatok és a határon túli magyar nyelv kutatása, a nyelvi kodifikáció (a helyesírás, a nyelvhelyesség, a nyelvművelés, a szakterminológia területén) és egyes szakterületi munkálatok (névtan, számítógépes nyelvészet, finnugor nyelvtudomány).

Az Akadémiával egyidős, vagyis 2025-ben szintén bicentenáriumát ünneplő két hajdani író akadémikusról ugyancsak megemlékeztünk. Jókai Mórról tanulmánykötet jelent meg, amelynek 14 tanulmánya Jókai és az Akadémia, továbbá Jókai és a nyelvtudomány, a folklorisztika, az antropológia, az esztétika, a zenés színház, a (francia és orosz) komparatiztika, a történettudomány, a kommunikáció, a pszichológia, a szociológia, a botanika, a csillagászat kérdését tárgyalja (Eisemann–Rózsafalvi 2025). Lévy József már korábban közzétett önéletrajzi feljegyzései és szónoklatai (Lévy 2001; Lévy 2018) mellé most forráskiadásban sikerült megjelentetni teljes költői életművének testes korpuszát (Lévy 2025).

Kosztolányi Dezső nem volt ugyan az Akadémia tagja, de tagja lett az Akadémia első írótagjának emlékéét őrző és az Akadémiával egy évszázadon át szimbiózisban élő Kisfaludy Társaságnak; Kosztolányi nyelvművészetéről Dobos István monográfiája jelent meg támogatásunkkal (Dobos 2025). A Miskolci Területi Bizottság 81 észak-magyarországi tudós munkásságának beható ismertetését foglalta lexikonba (Kocsis–Jakab 2025). 2026-ban az emlékévé további kötetei látnak napvilágot.

Az MTA200 EB munkájában nem jelentéktelen részt foglalt el az audiovizuális tartalmak gondozása, fejlesztése, a médiamegjelenések tervezése (televízió-, rádió-,

sajtómegjelenések, a marketingszakmában csak *outdoornak* nevezett egyéb felületek: óriásplakátok, molinók, hirdetőtáblák, járművön kívüli és belüli reklámhelyek stb.). A Kommunikációs Főosztály nagyon aktívan és invenciózusan vette ki a részét e feladatokból. Sok hónapnyi közös munkával fejlesztettük ki azt a mesterséges intelligenciát is munkára fogó animációs rövidfilmet, amely egykorú fényképfelvételek látványos megmozdításával mondja el az Akadémia 19–20. századi történetét. A filmet levetítettük az ünnepi közgyűlésen, s a közgyűlés minden tagja egy különleges médialejátszón is megkapta. Készült belőle angol nyelvű változat is, ezzel többek között novemberi nemzetközi konferenciánk vendégeit ajándékoztuk meg. *Nekem a tudomány* címmel készült el egy tudósportré-sorozat 22 epizódja, amelyeket a köztelevízió is vetített. Régi akadémikusok mának szóló üzeneteiből válogat kisfilmsorozatunk, amelyből már 11 részt állítottunk össze. Lendület-projektvezetők mutatkoznak be tízrészes sorozatunkban. Az *Akadémiai percek* rádiós sorozatából 31 rész ment le nagy sikerrel országos sugárzású csatornákon. A Kézirattár kincseinek bemutatásából előkészületben van egy látványos sorozat *Kesztyűs kézzel* címmel. Az érdekesség és a pontos informálás arányát szerencsésen találta el az a húszrészes plakátsorozat, amely a budapesti metrószerelvények utasait célozta meg. 2024 áprilisában indult el az MTA200 honlapja, amely azóta is részletesen bemutatja az emlékév történéseit, kiadványait, történeti portrékat és érdekességeket közöl, rendezvénynaptárával pedig megpróbálja követni és közhírré tenni a bicentenáriumi év eseményeit („200 éves a Magyar Tudományos Akadémia”).

A 2010–2020-as évek fordulóján, a székház-rekonstrukció és a pandémia megpróbáltatásai közepette kihalttá vált akadémiai székház ma építészeti értelemben is a régi fényében ragyog, lépcsőházait és folyosóit pedig látogatók soha nem látott özőne árasztja el. Visszatértek a tudomány képviselői, az egyes szakmák szerveződései: ritka az a nap, amikor ne kerülne sorra az osztályhónapok valamely tematikus rendezvénye, gyakran párhuzamosan több helyen is telt ház van. Emellett az érdeklődő nagyközönség is megjelent. A harmadik emeleti kiállítás és az osztályok havonta változó aulakiállításai széles közönséget vonzanak. Az Akadémia felkerült a megbecsült budapesti rendezvényhelyszínek térképére, visszajáró törzsközönséget toborzott, de egyszeri látogatásoknak, diákcsoportok, nyugdíjasklubok, hagyományőrző közösségek gyakran több száz kilométert leküzdő kirándulásainak is a célpontjává vált. A lépcsők diákcsoportok dübörgésétől hangosak, a ruhatárba megerősített szolgálatot és pótfogasokat kellett beállítani. Az évfordulós rendezvények tehát, úgy látszik, elérték azt a stratégiai célt, hogy az Akadémia tevékenysége, az itt alkotó tudósok munkássága, az intézmény- és a tudománytörténetre való emlékezés a tudomány és a kultúra iránt nyitott nagyközönség érdeklődésének középpontjába került. Mint már annyiszor, ezúttal is bebizonyosodott: aki a múltba tekint, annak valamilyen módon a jelenét is látnia, értékelnie kell, majd annak alakítására is képessé válik, sőt a jövő felé mutató irányokat is meg fog pillantani.

Irodalomjegyzék

- „200 éves a Magyar Tudományos Akadémia”. MTA (letöltés 2026. febr. 5.). <https://mta200.hu>.
- Babus Antal (2025). *Borúra derű: A 200 éves Akadémia kincsei. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ kiállítása 2025. november 5-től 2026. december 13-ig*. Budapest: MTA KIK.
- Czinege Szilvia, szerk. (2024). „...a Tudós Társaság dolgában”: Válogatás Széchenyi István gróf levelezéséből. Budapest: MTA – HUN-REN BTK.
- Czinege Szilvia – Fónagy Zoltán, szerk. *Széchenyi István levelezése* (letöltés 2026. febr. 5.). <https://szechenyilevelezes.abtk.hu>.
- Csorba László (2024). *Széchenyi István*. Budapest: MTA–HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont.
- Dobos István (2025). „A honni nyelvet mívelni és gyarapítani” – Kosztolányi nyelv művészete. Budapest: Universitas Kiadó.
- Eisemann György – Rózsaferi Zsuzsanna, szerk. (2025). *Jókai Mór és a tudományok*. Budapest: MTA–ELTE HTK.
- Hay Diana – Szögi László (2025a). *A Magyar Tudományos Akadémia képes története 1825–2025*. Budapest: MTA – ELTE HTK.
- Hay, Diana – Szögi, László (2025b). *An Illustrated History of the Hungarian Academy of Sciences 1825–2025*. Budapest: MTA – ELTE RCH.
- Hegyí Pál (2024). „2025-ben kétszáz éves az MTA – Az ünnepi előkészületekről”. *Magyar Tudomány* 185/5, 583–600. <https://doi.org/10.1556/2065.185.2024.5.1>.
- Kecskeméti Gábor (2025a). „Akadémiát teremtő nemzet – nemzetet teremtő Akadémia. A Magyar Tudományos Akadémia 200 éve a magyar szellemi életben”. *Irodalomtörténeti Közlemények* 129, 677–684. <https://doi.org/10.56232/ItK.2025.6.01>.
- Kecskeméti Gábor (2025b). „...munkálkodni, hogy az embereket boldogabbaknak hagyjuk, mint találtuk»: Tudományelméleti modellek és tudományszervezési hagyományok a Magyar Tudományos Akadémia alapításában”. *Magyar Tudomány* 186/11, 2243–2260. <https://doi.org/10.1556/2065.186.2025.11.16>.
- Klement Judit, szerk. (2024). *A Magyar Tudományos Akadémia mecénásai*. Budapest: MTA–HUN-REN BTK.
- Kocsis Károly – Jakab Nóra, szerk. (2025). *Észak-magyarországi tudós portrék*. Miskolc: Bibor Kiadó.
- Lévay József (2001). *Szentpéteri üres fészek: Lévay József naplója, I. 1892–1907; II. 1908–1917*. Szerk. Porkoláb Tibor. Miskolc: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár – Herman Ottó Múzeum – Miskolci Egyetem BTK Textológiai Műhely.
- Lévay József (2018). *Lévay József emlékdíjai és emlékbeszédei*. Szerk. Porkoláb Tibor. Miskolc: II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár.
- Lévay József (2025). *Lévay József költeményei: I. 1846–1880; II. 1881–1918*. Szerk., bev. Porkoláb Tibor. Miskolc: II. Rákóczi Ferenc Könyvtár – Miskolci Egyetem.
- Széchenyi István (1842). *A’ magyar Academia körül*. Pest: Trattner–Károlyi.
- Szilágyi Adrienn, szerk. (2023). *A Magyar Tudományos Akadémia elnökei és főtítkárai*. Budapest: MTA – HUN-REN BTK.
- Tolcsvai Nagy Gábor, szerk. (2025). *Az élő Akadémia kétszáz éve: A nyelvtudomány és az MTA*. Budapest: MTA – ELTE HTK.